

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Людмила Бориславова Иванова, дм

Медицински факултет, Софийски университет „Св. Климент Охридски“ - София

върху дисертационен труд на тема:

„Микронутриентна суплементация при пациенти с диабет тип II на лечение с метформин“

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

област на висше образование: 7. Здравеопазване и спорт

професионално направление: 7.1. Медицина, научна специалност „Хигиена“ (вкл. Хранене и диететика“)

Автор: д-р Иван Георгиев Енев

Научен ръководител : проф. д-р Дарина Найденова Христова, дм, Катедра по хигиена и епидемиология, МУ-Варна

Становището е изготвено съгласно заповед № Р-109-171/ 28.03.2025 г. на Ректора на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ - Варна и на основание на Протокол № 1 /10.04.2025, при спазване на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и академични длъжности в МУ-Варна.

1. Общо представяне на докторанта

Докторантът д-р Иван Георгиев Енев е магистър-лекар, завършил медицина във Висш медицински университет - София диплома № 010630/13.10.92. Специалист по педиатрия (Свидетелство за придобита специалност,1998) , клинична хомеопатия (Диплома, 1999). Специализирал обща медицина (2002-2005

Д-р Енев е семеен лекар – общо практикуващ лекар и педиатър. От 2011 г до момента е Координатор педагогически дейности и преподавател по клинична хомеопатия към Център по Клинична хомеопатия. От 2019 г е специализант по „Хранене и диететика“ и докторант към катедра „Хигиена“ на МУ-Варна.

Научната му дейност включва една монография, повече от 20 статии в научни издания, и доклади в научни форуми както и участия в два учебника,

Член е на редица съсловни организации - Български лекарски съюз (БЛС), Национално сдружение на общопрактикуващите лекари в България (НСОПЛБ), Българска педиатрична асоциация (БПА) и Българска медицинска хомеопатична организация (БМХО).

Има активна социална и доброволческа дейност в областта на здравеопазването и превантивната медицина. Притежава добра езикова подготовка по руски, френски и английски езици.

2. Актуалност и значимост на дисертационната тема

Избраната дисертационна тема е особено актуална поради широкото разпространение и високият относителен дял на захарен диабет- тип 2 (ЗД2), който все повече се „подмладява“. Тревожна е не само тенденцията за нарастване на броя на лицата с диабет, но и големият дял на недиагностицирани случаи при които лечението закъснява. Неидентифицираните и неглижирани дефицити на микронутриенти е друг сериозен проблем свързан с развитието и лечението на ЗД2. Микронутриентните дефицити са често срещан проблем сред общата популация не само в развиващите се страни, но и в държави с висок икономически статус на населението. Те могат да бъдат резултат на дефицитно и дисбалансирано хранене свързано с неадекватен хранителен прием, консумация на свръхпреработени храни и нарушено усвояване и метаболизъм при някои болестни състояния.

Връзката между дефицит на микронутриенти и диабет е двустранна и поражда редица въпроси. От една страна съществуващи дефицити могат да повлияят върху метаболизма на глюкозата и сигналните пътища на инсулина, което потенциално може да доведе до началото и развитието на диабет тип 2 (ЗД2), а от друга при лица с диагностициран диабет съществува висок риск от развитие на дефицити на микронутриенти.

Метформинът е медикамент на избор за терапия на пациенти със ЗД2 с добър ефект за контрол на гликемията, но наред с това при продължително приложение може да предизвика дефицит на вит В12 и фолиева киселина и редица други микронутриенти, които могат да останат без корекция.

Именно поради това дисертационният труд е актуален и със значимо приложение за практиката.

3. Оценка на дисертационния труд, получените резултати и приноси

Дисертационният труд е структуриран съгласно възприетите у нас стандарти за дисертация за получаване на научната степен „доктор“. Той включва върху 163

страници въведение, литературен обзор, цел и задачи, материал и методи, резултати и обсъждане, изводи, заключение и препоръки, приноси, публикации свързани с дисертацията, ограничения на настоящата работа, приложения и цитирана литература която съдържа 315 източника от които четири на кирилица и 311 – на латиница.

Съдържанието на дисертационния труд показва задълбочено познаване на проблема от страна на кандидата. Термините са използвани коректно, текстът е структуриран логически правилно, оформлението на дисертационната работа е адекватно, фигурите и таблиците са с добро качество. Заглавията на таблиците и фигурите биха могли да се подобрят като се направят по-информативни и се поставят преди самата таблица.

Литературният обзор обхваща 52 стандартни страници и подробно разглежда механизмът на действие на различните антидиабетни медикаменти, роля на редица микронутриенти в глюкозния метаболизма и протичането на ЗД2, рискът от дефицити и корекция на дефицитните състояния. Даден е особен акцента на медикаментозната терапия, която би могла да се фокусира предимно върху действието на метформина и рисковете от продължителното му прилагане.

Целта и задачите са да се установи микронутриентния статус на пациенти с ЗД2 лекувани с метформин в амбулаторни условия, да се анализират хранителните им навици и да се приложи суплементиране при необходимост. Докторантът си поставя задача не само да диагностицира наличие на най-честите дефицити (вит Д, В12, магнезий, и желязо) при диабетици, но и да потърси връзка между установените дефицити и метаболитния контрол както и да проследи ефекта от суплементиране. Адекватно е поставянето като задача при изследваните лица да се направи обща оценка на храненето и да се разработят препоръки за мониториране на микронутриентния статус при диабетици като стандартна процедура в лекарската практика.

Обект на изследването и приложени методи. Прецизно са описани критериите за включване на пациенти в изследването както и прилаганите методи. Лицата са подбирани лично от докторанта при спазване на описаните критерии и след получаване на информирано съгласие за участие. Независимо от малкият брой пациенти – 48 общо, групата е равномерно балансирана по пол и включва 27 жени и 21 мъже. Считам, че проследяването на всеки пациент и индивидуализиране на дозата на суплементите дава особено предимство на проучването.

Клинико-лабораторните, анкетни и статистически методи са адекватни, описани детайлно и така проучването може да бъде възпроизведено. Би било предимство на

проучването, ако се включи също и информация за давността на диабета, прилагане на метформин и връзката с наличието на микронутриентни дефицити.

Резултати и обсъждане

Постигнатите резултати съответстват на задачите на проучването. Докторантът установява значителен дял на диабетици с дефицит на В12 (68.8%), магнезий (66.7%), вит Д (58.35), фолиева киселина (27.1%) и желязо (14.6%). Ефективната суплементация подобрява микронутриентния статус като статистически значимо подобрение при втората визита се установява при вит. В12, Д и магнезий. По отношение на метаболитният контрол и нивата на микронутриентите се установяват редица зависимости, част от които са добре известни (връзка на глюкоза-Нb1Ac, желязо – хемоглобин, ЖСК-желязо), а други би било добре да се потвърдят при по-голям брой пациенти. Установява се отрицателна корелация между теглото при жените и серумните нива на вит Д, но не и при мъжете. Възможно е това да се дължи на разлики в общият обем мастна маса при двата пола. Докторантът коректно е отбелязал, че поради малкият брой пациенти някои връзки не могат да се генерализират. Оценка на антропометричния статус, храненето и готовността за получаване на съвети за хранене е предимство на разработката, тъй като позволява набелязване на конкретни комплексни бъдещи интервенции. Представените резултати подкрепят тезата на дисертационния труд.

4. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Настоящият дисертационен труд е със сериозно приложно значение. Резултатите от използвания комплексен подход показват множество дефицити на микронутриенти при диабет тип 2 , лекуван с метформин , ефект от суплементиране и значение на проследяване на микронутриентния статус в амбулаторната практика. От практическа гледна точка, включването на изследване на конкретни микронутриенти в пакета лабораторни изследвания заплащани от НЗОК за диабетици може да предотврати бъдещи усложнение на пациентите и да намали товара върху здравната система.

5. Заключение

Дисертационният труд „Микронутриентна суплементация при пациенти с диабет тип II на лечение с метформин“ с автор д-р Иван Георгиев Енев е посветен на важен медицински проблем и представлява задълбочено проучване с научна стойност и практическо приложение. При дискутирането на резултатите правят впечатление професионална зрялост и научна компетентност на докторанта. Трудът утвърждава автора като надежден изследовател и практик, който може да провежда самостоятелни

изследвания и да интерпретира научни резултати които имат особен принос за превантивната медицина и общественото здраве.

Всичко това ми дава основание да предложа на уважаваните членове на Научното жури да присъдят образователната и научна степен „Доктор“ на д-р Иван Георгиев Енев.

София, 12 май 2025.

Изготвил становището

Проф. д-р Людмила Б. Иванова, дм

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679